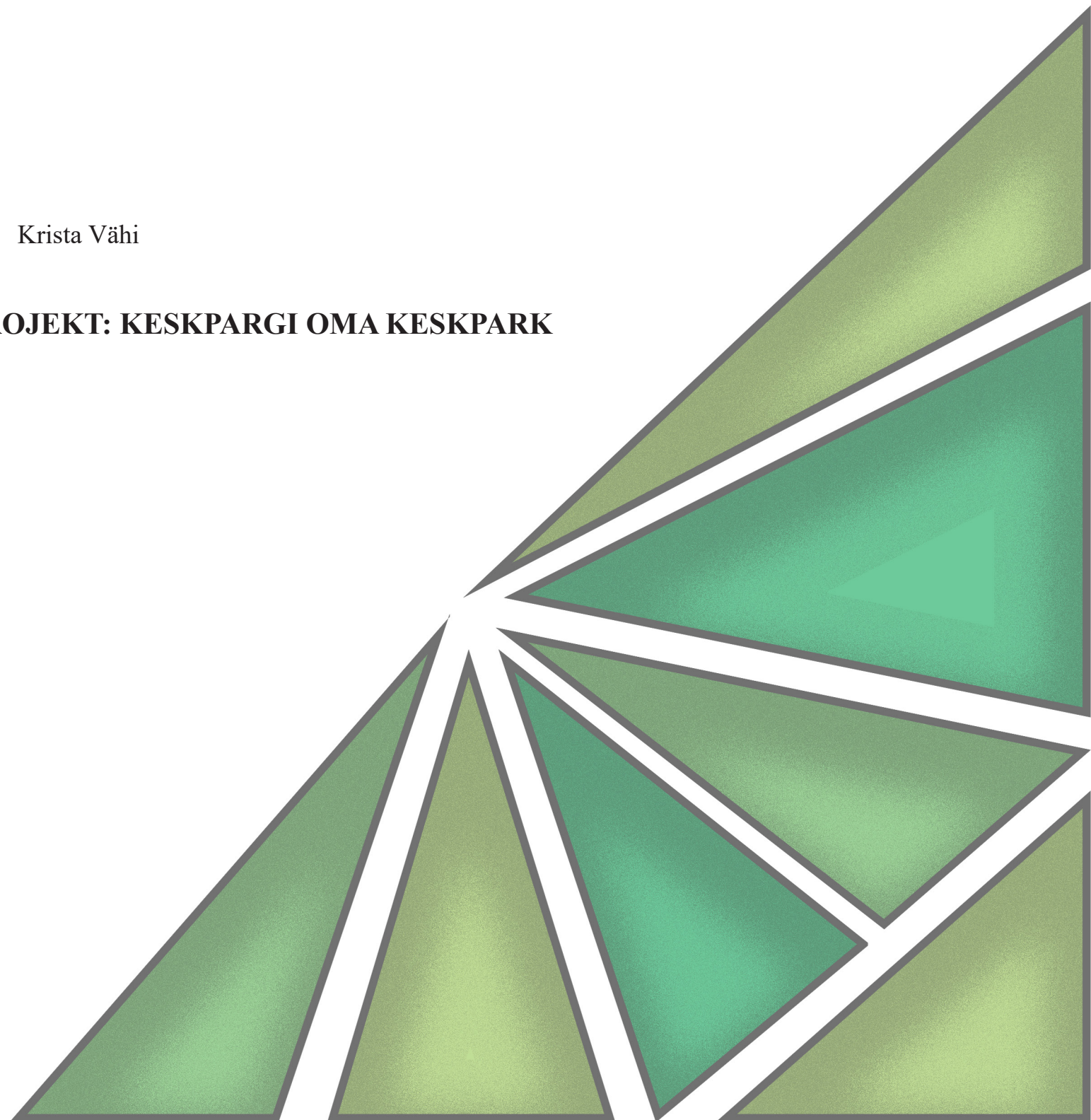

Krista Vähi

TOOMEMÄE KUJUNDUSPROJEKT: KESKPARGI OMA KESKPARK

EESTI MAAÜLIKOOL
Põllumajandus- ja keskkonnainstituut

Krista Vähi

TOOMEMÄE KUJUNDUSPROJEKT: Keskpargi oma keskpark
TOOMEMÄE DESIGN PROJECT: CENTRALS PARK OWN CENTRAL PARK

Bakalaureusetöö
Keskkonnaplaneerimine ja maastikukujunduse õppekaval

Juhendaja: Peeter Vassiljev, MSc

Tartu 2019

Eesti Maaülikool Kreutzwaldi 1, Tartu 51014		Magistritöö / Bakalaureusetöö lühikokkuvõte	
Autor: Krista Vähi		Õppekava: Keskkonnaplaneerimine ja maastikukujundus	
Pealkiri: Keskparki oma keskpark			
Lehekülgi: 28	Jooniseid: 21	Tabeleid:	Lisasid:
Osakond: Maastikuarhitektuuri õppetool Uurimisvaldkond: T250 Juhendaja(d): Peeter Vassiljev Kaitsmiskoht ja aasta: Tartu 2019			
Bakalaureusetöö eesmärk on luua Toomemäele disainiprojekt, mis pakub mitmekülgset perspektiivi pargi keerulise ajaloo ja maastiku kohta. Linna keskpark on potentsiaalne koht, kus luua midagi kaasaegset ja teha Toomemäest tõmbekoht. Eesmärk oli kasvatada Toomemäe kasutajasgruppide ning meelitada sinna inimesi jääma ka kauemaks, kui ainult läbi kõndimiseks. Töö jaoks analüüsiti ala erinevaid aspekte ning viidi läbi vaatlus, mille tulemusena tulid välja Toomemäe tugevad ja nõrgad küljed. Kujunduslahenduses on Toomemäele loodud oma keskparki, sest Toomemägi on justkui omaette linn, teistsugune, ürgne. Keskpark, kus on palju erinevaid võimalusi vaba aja veetmiseks. Keskparki on loodud pikniku alad, meele ja emotsioonide aiad, lava, koorteparki, jalgrattahoidla ning lastemänguväljaku.			
Märksõnad: meeleaed, lõhnaaed, kujundusprojekt, Toomemägi			

Estonian University of Life Sciences Kreutzwaldi 1, Tartu 51014		Abstract of Master's Thesis	
Author: Krista Vähi		Specialty: Environmental Planning and Landscape Design	
Title: Central's park own central park			
Pages: 28	Figures: 19	Tables:	Appendixes:
Department: Chair of Landscape Architecture Field of research: T250 Supervisors: Peeter Vassiljev Place and date: Tartu 2019			
The aim of the Bachelor's thesis is to create a design project for Toomemägi, which provides a versatile perspective on the complex history and landscape of the park. City Central Park is a potential place where everyone is located in the modern and make Toomemägi an attraction. The aim was to grow Toomemäe's user groups and to lure them to stay there, not only for walking by. Analyzing the industry is a review of different aspects and ways that lead to the strong and weak sides of Toomemägi. I wanted to create my own central park in Toomemägi, because Toomemägi is like a city of its own, different, primitive. Central park with many different opportunities to spend your time. To the Central Park I will create picnic areas, gardens of senses and emotions, lava, a dog park, bicycle storage and a playground.			
Keywords: sense garden, aroma garden, design project, Toome Hill			

SISUKORD

SISSEJUHATUS3

1. KUJUNDUSALA KIRJELDUS JA ASUKOHT..... 4

2. ANLÜÜS

2.1 Sisseppäsude analüüs.....5

2.2 Kasutuskoormuse analüüs.....6

2.3 Maamärkide analüüs.....7

2.4 Funktsioonid8

2.5 Tsoneering.....9

2.6 Rohealade tiheduse analüüs.....10

2.6 Kokkuvõte.....11

3. KONTSEPTSIOON

3.1 Kontseptsioon 1.....12

3.2 Kontseptsioon 2.....13

4. KUJUNDUSPLAAN 1:2000.....14

5. KUJUNDUSPLAAN 1:500.....15-16

6. LÕIKED

6.1.1 Lõige A-A.....17

6.1.2 Lõige B-B17

7. VAADE.....18

8. HALASTUSPLAAN

8.1 Maitsetaimede ja lõhnaaed.....19

8.2 Nägemisaed.....20

8.3 Lõhnaaed.....21

9. DETAIL

9.1 Pikniku lavats.....22

KOKKUVÕTE.....23

KASUTATUD KIRJANDUS.....24

SISSEJUHATUS

Käesolev töö on koostatud Eesti Maaülikooli 2019. aasta keskkonna-planeerimine ja maastikukujunduse eriala bakalaureuse kraadi lõputöö-na. Töö ülesandeks on muuta Tartu kesklinnas asuvat Toomemäge.

Bakalaureusetöö eesmärgiks on pakkuda mitmekesist väljavaadet Toomemäe keerukale ajaloole ja linnamaastikule. Linna keskparki on potentsiaali luua midagi tänapäevast ning teha Toomemäest tõmbekoht. Töö lahenduses on lähtutud Toomemäe olemusest ning loodud kohta iseloomustav lahendus.

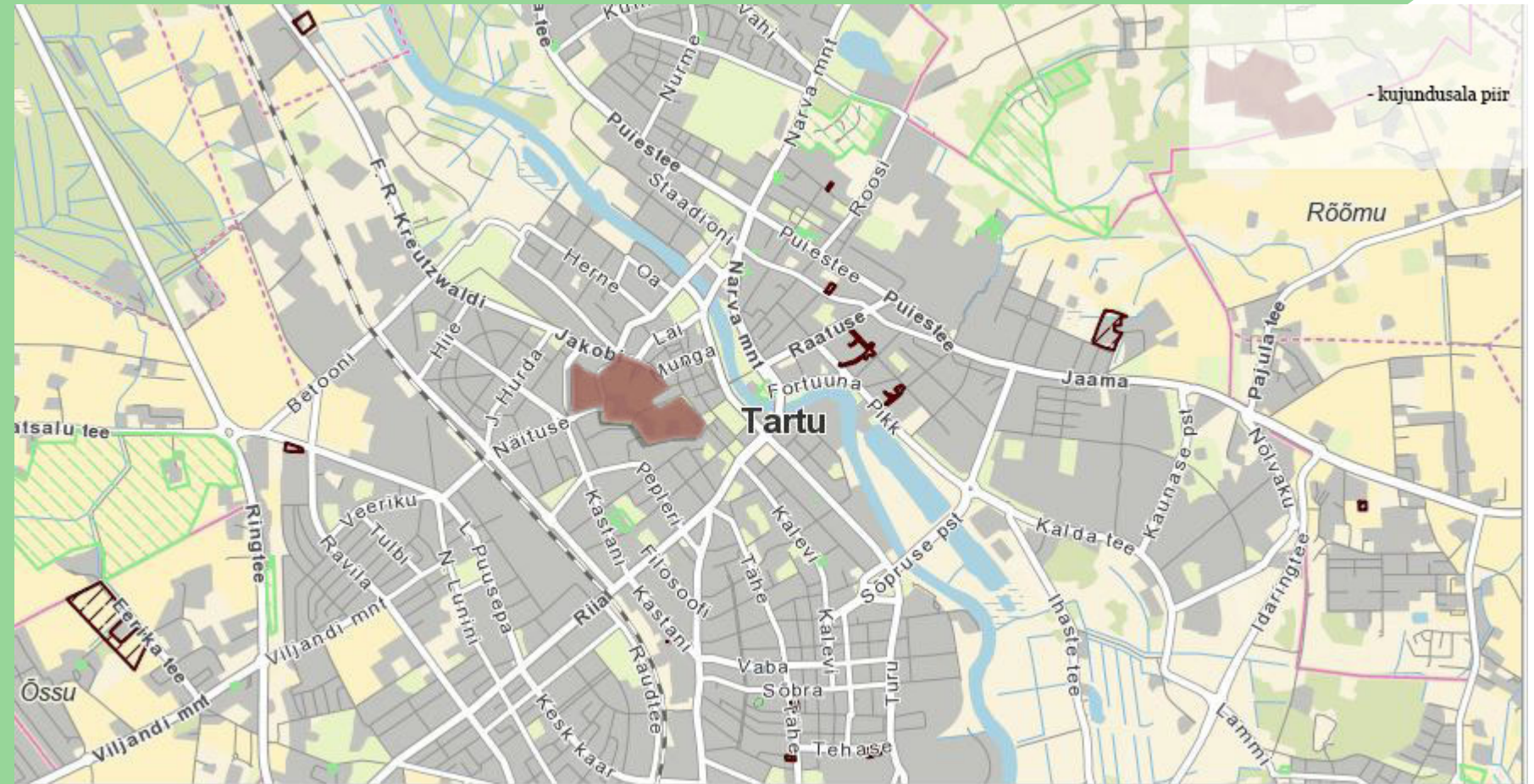
Oma kujunduslahenduses tahan luua Toomäele, kui linna südamele oma keskpargi, sest Toomemägi on justkui omaette linn, teistsugune, ürgne. Keskpargis on palju erinevaid võimalusi vabaaja veetmiseks.

Kogu bakalaureusetöö valmimisel aitasid kaasa õppejõud Kaja Veddel, Friedrich Kuhlmann, Gloria Niin, Liina Jürisoo eriline tänu minu juhendajale Peeter Vassiljevile.

1. KUJUNDUSALA KIRJELDUS JA ASUKOHT

Kujundusala asub Tartu kesklinnas Emajõe ürgoru paremal kaldal. Park piirneb põhjast K.E. v Baeri tänavaga, lõunast Vallikraavi tänavaga, idast Tartu Ülikooli õppehoonete ja Ülikooli tänavaga ning läänest K.E. v Baeri tänava äärsete elamutega, Tooreoruga ning Uue- Anatoomikumiga. Toomemägi on ajalooline park, mille kujunemine algas juba 6. sajandil.

Toomemäe park on Tartu üks identiteedi aluseid. Tartu keskpark kõrgub linna kohal nii maamärgina, kui süboliseerib linna lugu. Toomemägi on nii kultuuriväärtus kui ka looduskaitse väärtus. Linna keskpargina on see turismiobjekt, linna sümbol, visiitkaart (Nurme, Hansson 2005:2).

Joonis 1. Asukoha plaan (Aluskaart: Maa- amet)

Joonis 2. Toomemäe paiknemine (Aluskaart: Maa- amet)

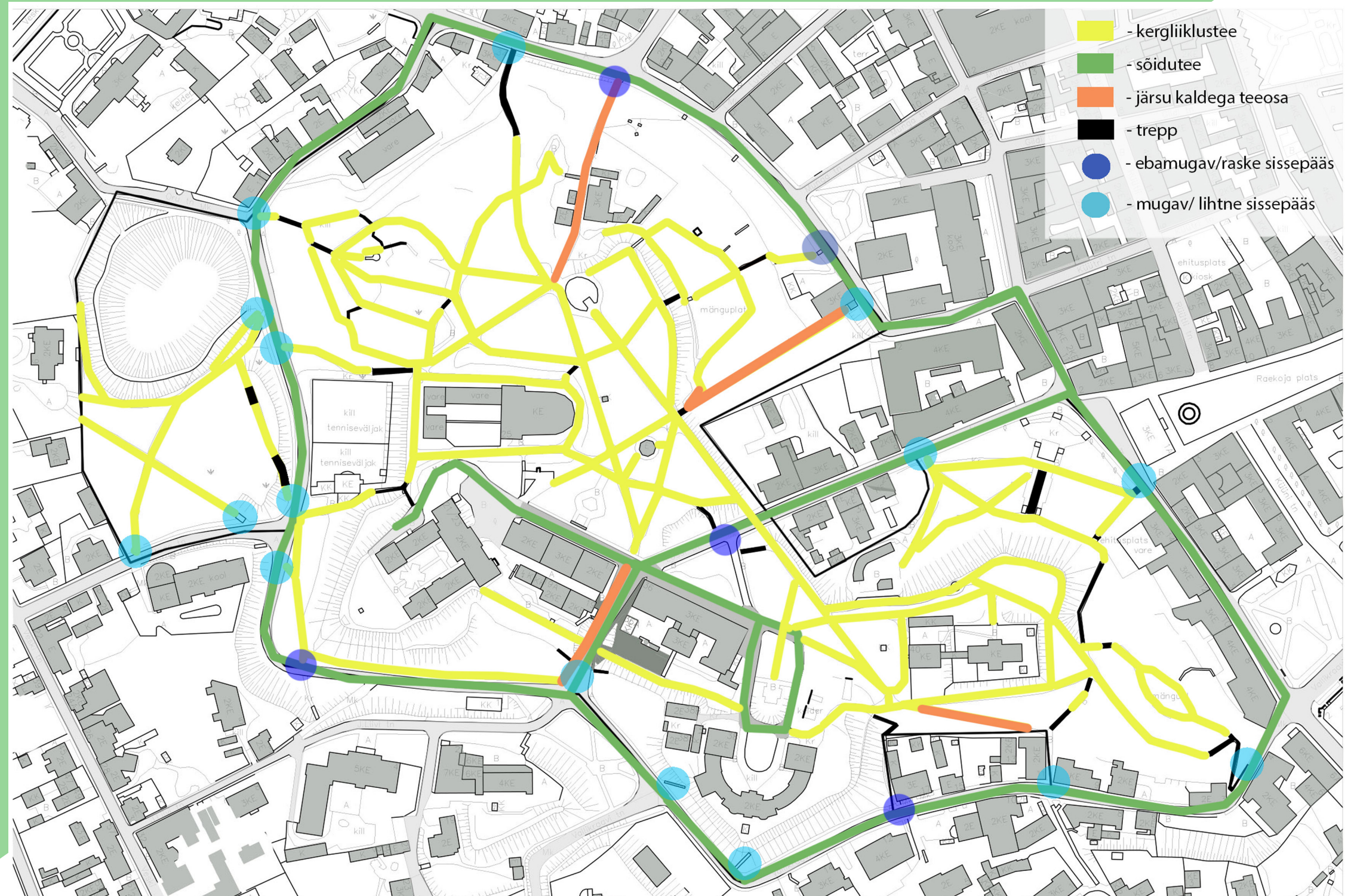
2. ANALÜÜS

2.1 Sissepääsude analüüs

Sissepääsude analüüsi plaanil on välja toodud kergliiklusteed, sõiduteed, järsu kaldega teesad, trepid, mugavad ja ebamugavad sissepääsud.

Kergliiklustee on analüüsi plaanile joonistatud kollase joonega, see on oluline et aru saada, kus on võimalik liigelda jalgsi, ratta, vankriga jne. Sõiduteed on välja toodud rohelise joonega, see näitab, kus on võimalik Toomemäel liigelda sõiduautoga. Musta värviga on plaanil kujutatud treppe ning oranži värviga järsu kaldega teesad. Samuti on liigitatud ära sissepääsud, et kas need on mugavad või mitte. Pääs Toomemäele on võimalik igast ilmakaarest, kuid mitte kõiki pole mugav kasutada. Mugavad sissepääsud on tähistatud helesinisega ja ebamugavad tumesinisega. Üldjoones kujunesid trepiga sissepääsetavad kohad kergemateks sissepääsudeks ning kaldeteedega sissepääsud ebamugavamateks.

Ligipääsude analüüsi tulemusena tuli välja, et jalgsi on Toomemäel lihtne liikuda ning teede võrgustik on küllaltki tihe (plaanil kollase joonega). Toomemäel on reljeefi tõttu palju treppe, mis mõjutavad oluliselt pargi kasutajaskonda.

Joonis 3. Sissepääsude analüüs (Aluskaart: Tartu Linnavalitsus, LPMKO)

2. ANALÜÜS

2.2 Kasutuskoormuse analüüs

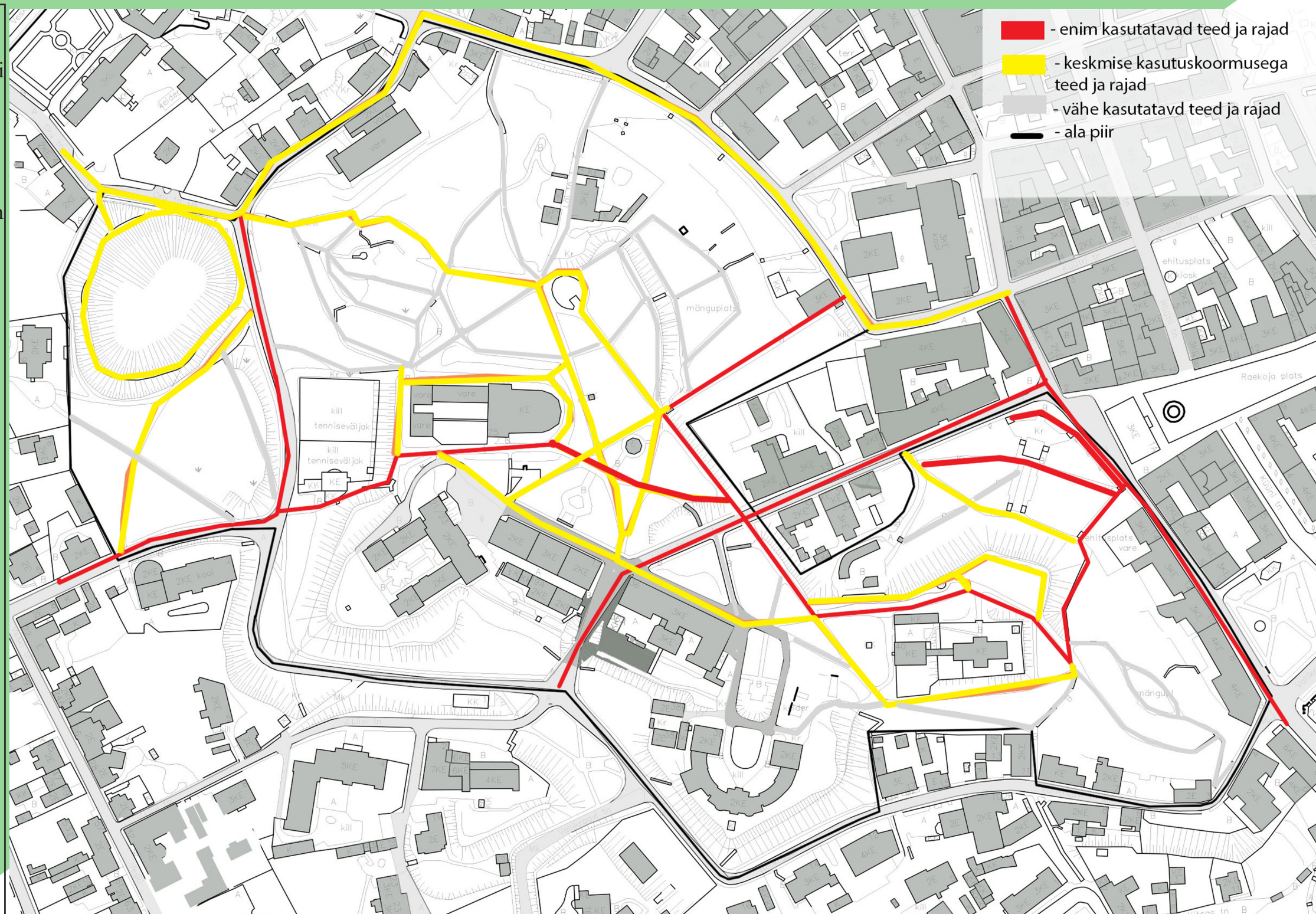
Kasutamiskoormuse analüüsis on jalakäijate liikumist analüüsitud kolme erineva intentsiivsuseklassi järgi- punasega märgitud jooned süboliseerivad enim kasutatavaid teid ja radu, kollased jooned näitavad keskmise kasutuskoo-
musega teid ja radu ning hallid on vähe kasutatavad teed ja rajad.

Teede kasutuskoo-
muse liigituse tehti 10 vaatluse tulemusena, mis viidi läbi Toomemäel. Vaatluste tulemusena oli näha, milliseid teid kasutatakse rohkem ja milliseid vähem.

Kõige rohkem kasutatakse Lossi tänavat, mis tuleb Raekoja platsilt ja alleed mis tuleb Tartu Ülikooli peahoone tagant ülesse Toomemäele. Samuti on suure kasutuskoo-
musega Näituse tänav ning selle pikendus. Neid tänavaid ja teid kasutatakse tihti, sest need on inimestel põhiliselt Toomemäe kiireks läbimiseks, et jõuda linna või vastupidi.

Keskmise kasutuskoo-
musega on Kassitoome, Jakobi tänav ning rajad, mis jäävad vaatamisväärtuse juurde.

Antud analüüs oli oluline, kujundusala valimisel. Otsutavaks sai siiski see koht, kus liigub palju inimesi ning saab rahvale midagi pakkuda.

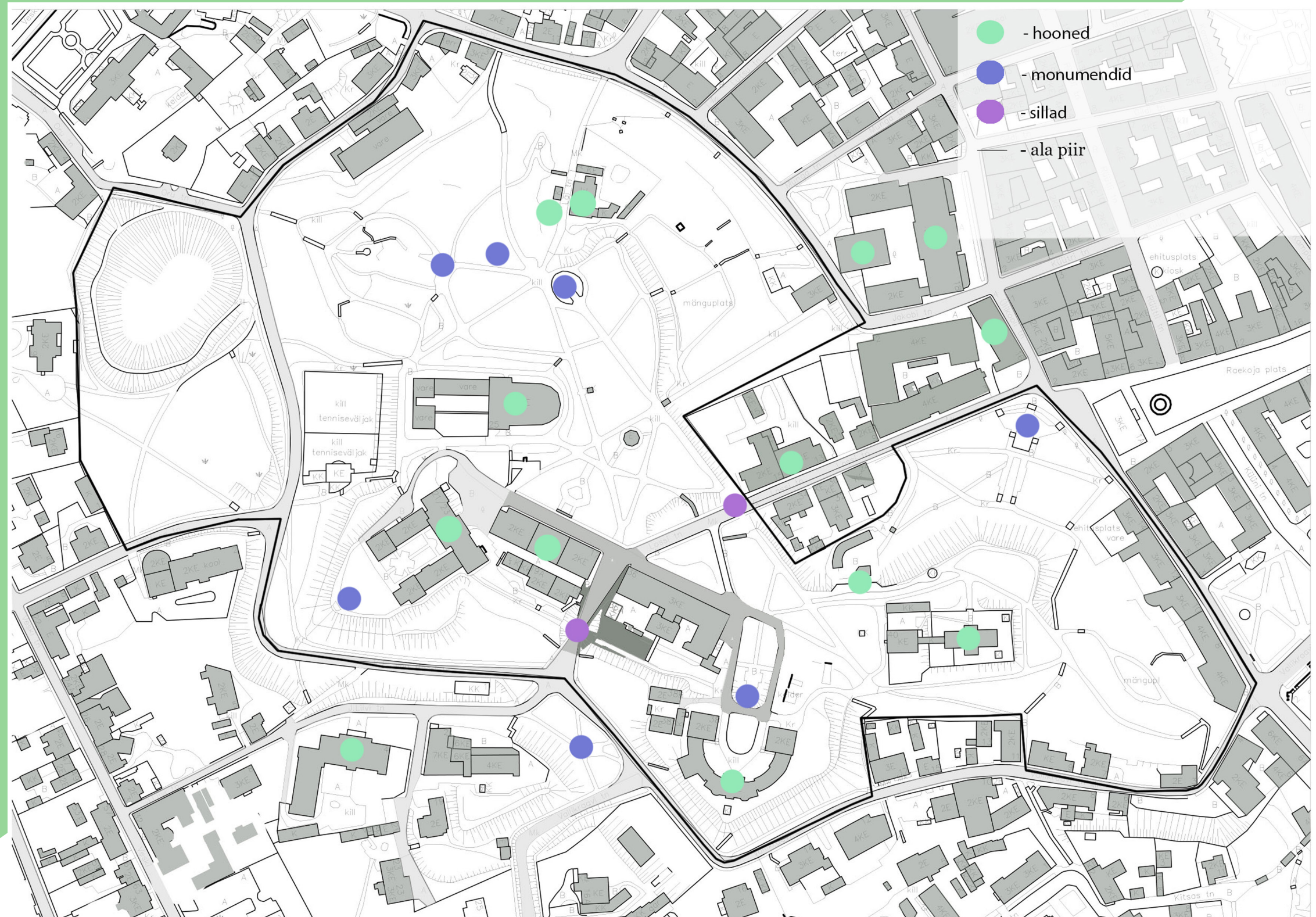
Joonis 4. Kasutuskoo-
muse analüüs (Aluskaart: Tartu Linnavalitsus, LPMKO)

2. ANALÜÜS

2.3 Enim kasutatavate maamärkide analüüs

Kaardil on väljatoodud maamärgid, mida inimesed külastavad kõige rohkem. Analüüsitavad maamärgid on jaotatud kolme klassi: hooned, monumendid, sillad. Toomemäel asub ohtralt skulptuure K. E. von Baer, N. Pirogov, Fr. R. Faehlmann, Fr. G. W. Struve, K. J. Peterson ning arhitektuurilise väärtusega hooned: Toomkirik, Tähetorn, Vana Anatoomikum, Riigikohus. Samuti on seal kaks jalakäijatesilda: Kuradi- ja Inglisild.

Analüüsi tulemusena on selgelt näha, millseid kohti kasutavad inimesed rohkem ning kus viibitakse suure tõenäosusega kauem. Antud analüüs andis informatsiooni, kuhu võiks tulla kujunduslahendus.

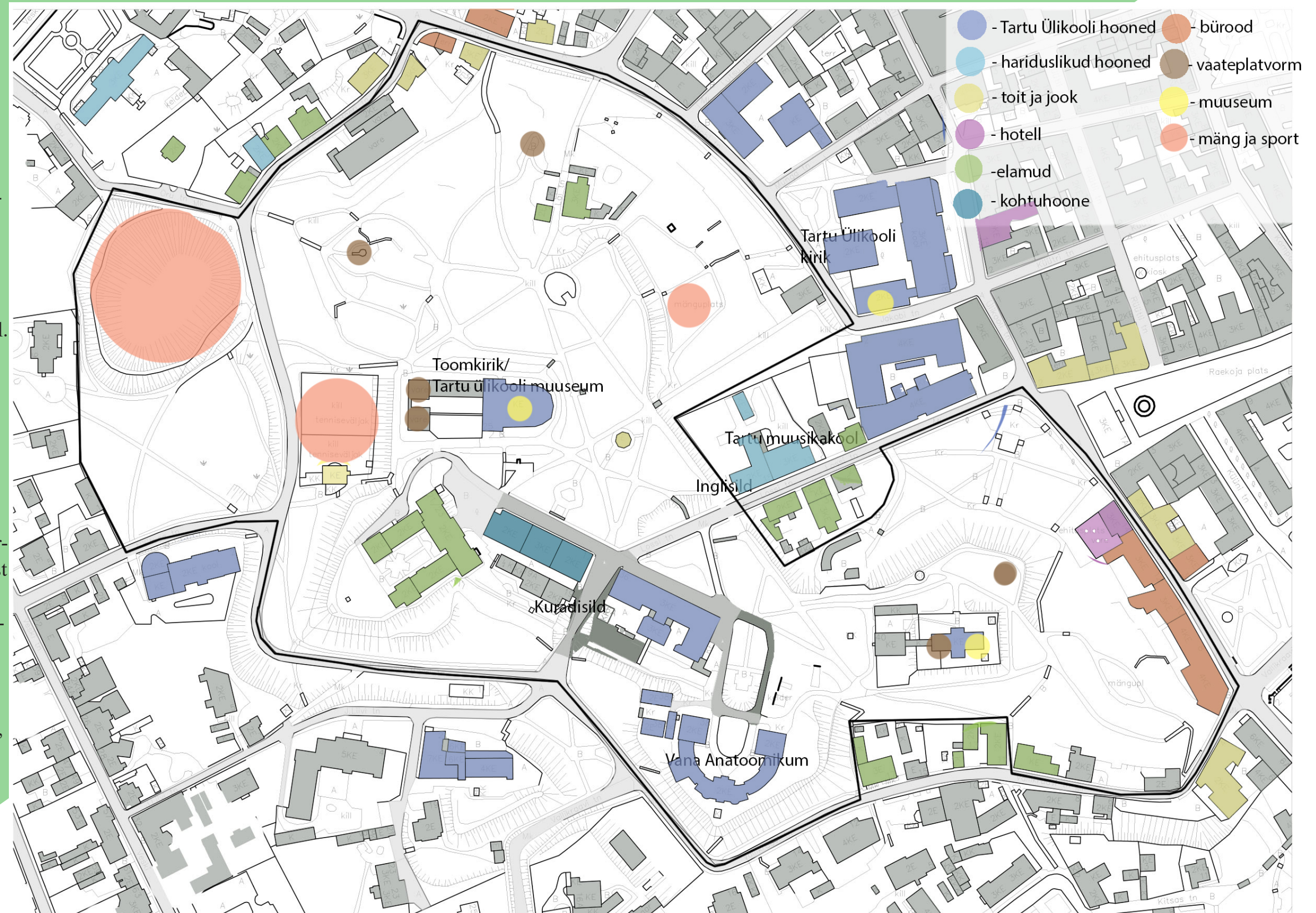
Joonis 5. Maamärkide analüüs (Aluskaart: Tartu Linnavalitsus, LPMKO)

2. ANALÜÜS

2.4 Funktsioonide analüüs

Antud analüüsplaanil on näha, kui palju erinevaid funktsioone on Toomemäel. Suur osa Toomemäel asuvatest hoonetest on Tartu Ülikooli valduses. Ülikooli õpehooned paiknevad põhiliselt Lossi tänava ümbruses. Samuti on Toomemäe ümbruses veel mitu hariduslikku hoonet: Keskklinna kool, Katoliku kool ja Miina Härma gümnaasium. Toomemäe ümbruses on ka palju hotelle ning büroohooneid, need paiknevad Ülikooli tänaval. Toomemäel on ka palju elamuid, suurem osa elumajadest jääb alla Vallikraavi tänavale, Baeri tänava algusesse ja Kassitoome Veski tänava poolsesse ossa. Samuti on natukene eluhooneid ka Lossi tänaval Püssirohu keldri kandis. Toomemäel on ka üks suurem kortermaja, mis on ümber ehitatud endisest kliinikust. Toomemäe ümbruses on palju söögi- ja joogi kohti, kuid põhiliselt jäävad need rohkem keskklinna poole, kuid üksikud on ka Toomemäel. Näiteks Rotund, mis asub Toomemäe keskel, kohvik Rabarber tenniseväljaku kõrval ning Püssirohukelder.

Analüüsi tulemusena võib järeldada, et Toomemägi asub ideaalses kohas, kus potentsiaalselt võiks olla suur ja mitmekesine kasutajasgrupp: on nii kohalikke elanikke, kontoritöötajad, tudengeid kui ka turiste.

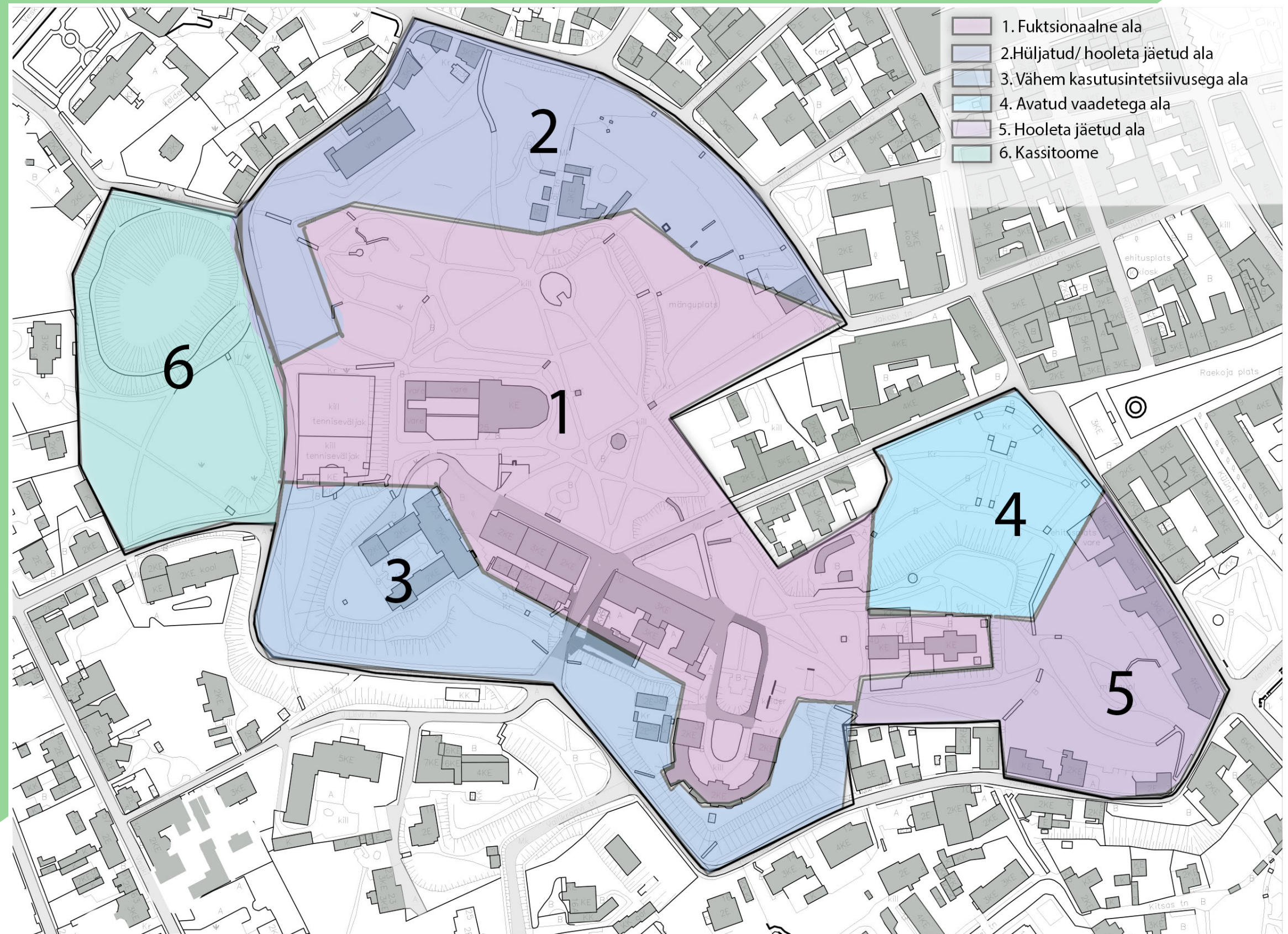
Joonis 6. Funktsioonide analüüs (Aluskaart: Tartu Linnavalitsus, LPMKO)

2. ANALÜÜS

2.5 Tsoneering

Tsoneerimise analüüsis on ala jaotatud kuute klassi. Esimene ehk "funktsionaalne ala" - liigub kõige rohkem inimesi ning seal toimub kõige rohkem tegevusi. Teine ala ehk "hüljatud ning hooleta jäetud ala" - antud ala on inimeste poolt vähe kasutatav ning on vähe hooldatud. Kolmas ehk "vähema kasutusintensiivsusega ala" - tegemist väga järsu nõlvaga. Neljas on "avatud vaadetega", sest seal on vaateplatvorm ning on võimalik näha Raekoja platsi ning Pirogovi park. Viies on "koledad hooned ja hooleta jäetud ala", majad näevad räämas välja. Kuues ala on Kassitoome.

Selle analüüsi tulemusena sai selgeks, millist ala kasutatakse kujunduslahenduse loomisel ning miks. Valituks otsustus funktsionaalse ala, sest sellel kohal on kõige suurem potentsiaal inimestele midagi pakkuda.

Joonis 7 . Tsoneering (Aluskaart: Tartu Linnavalitsus, LPMKO)

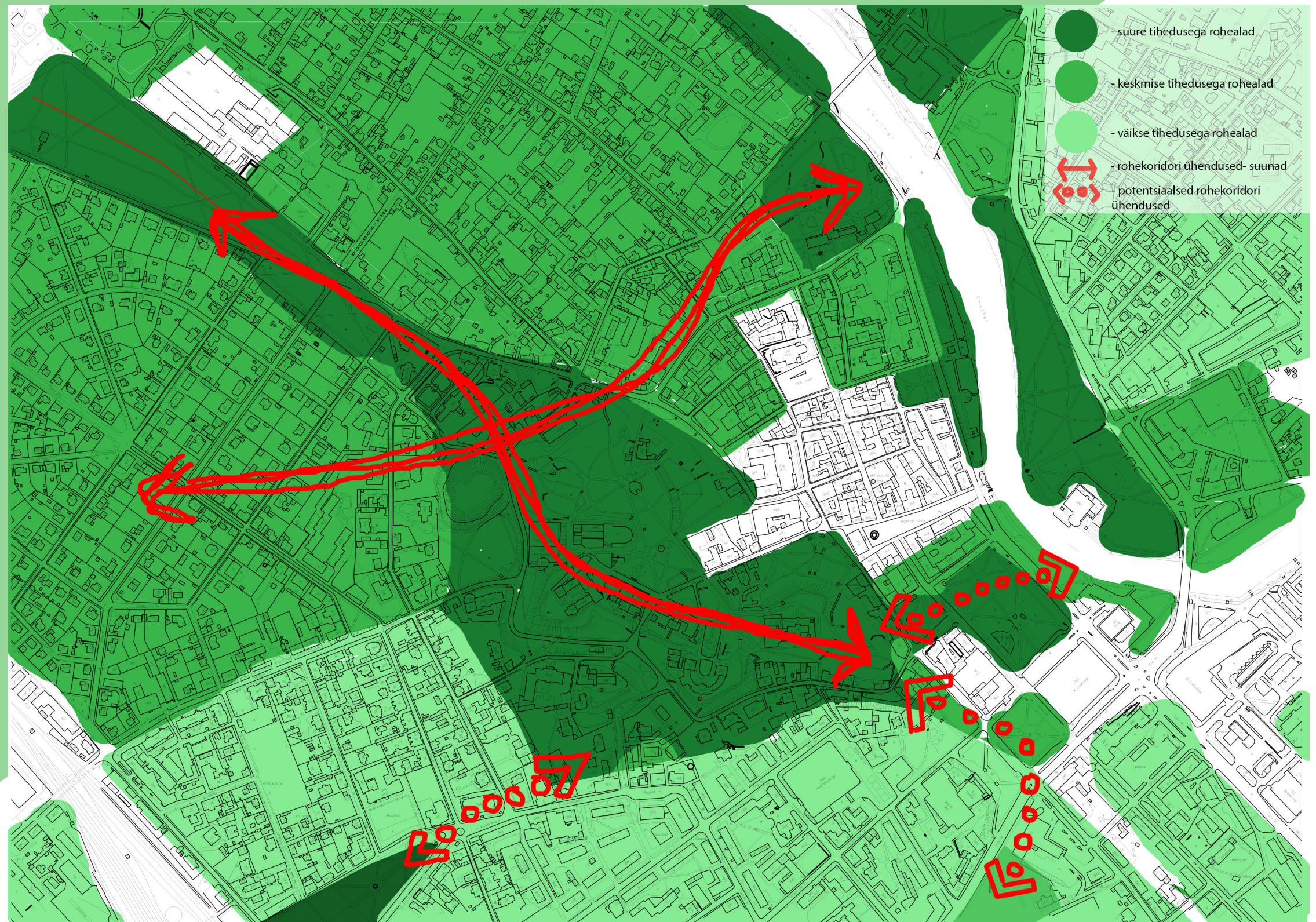
2. ANALÜÜS

2.7 Rohealade analüüs

Rohealade tihenduse analüüs on jaotatud kolme klassi: suure tihedusega-, keskmise tihedusega-ning väikse tihedusega rohealad. Antud analüüsil on punase joonega näidatud rohevõrgustiku ühendussuunad.

Tsoneeringu analüüsis (Joonis 7) tulid välja kolm väikesekasutajasgrupiga ala. Uues lahenduses on otstarbekas need alad puutumata jätta ning inimesi sinna juurde ei kutsu. Lisan sinna juurde põõsa- ja rohurinnet. On oluline, et loomadele jääksid alles nende elupaigad, et neil oleks mugav ning ohutu liikuda ühes kohast teise.

Selle analüüsi tulemusena selgusid olulised rohekoridroid, mille muutmine avaldaks negatiivset mõju väiksematele loomadele.

Joonis 8. Rohealade analüüs (Aluskaart: Tartu Linnavalitsus, LPMKO)

2. ANALÜÜS

2.7 Kokkuvõte

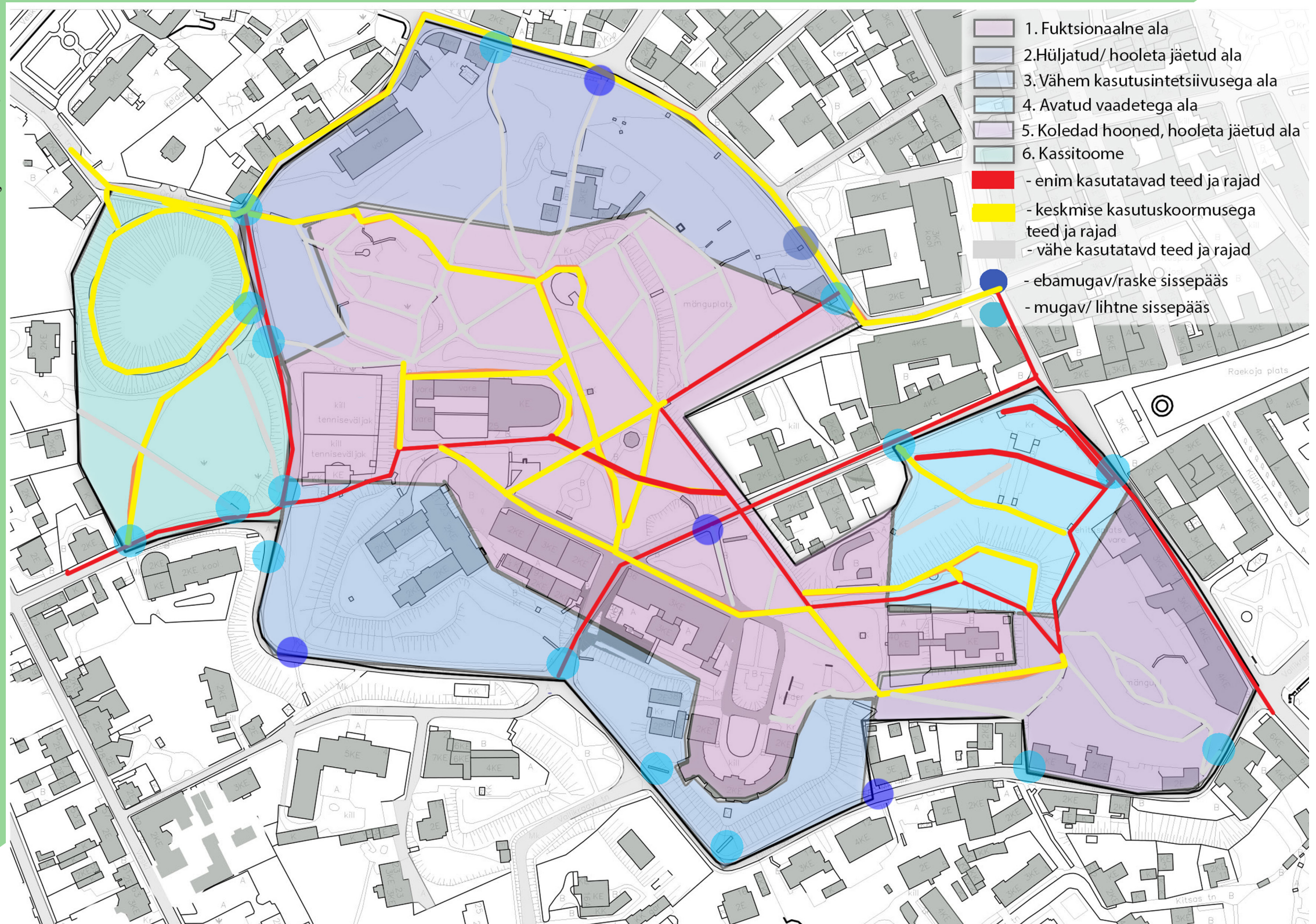
Erinevaid analüüsi kokku võttes saab välja tuua olulised aspektid:

1. Alal on olemas küll mänguväljak, välispordiväljak, palju looduslikku ala ning kõrghaljastust. Et alal viibimine oleks kutsuvam, tuleks luua rohkem funktsioone ning erinevaid võimalusi aja veetmiseks.

2. Toomemäel on välja kujunenud nõ peateed, mida mööda käiakse. Neid teid tuleks ära kasutada ning luua sinna midagi sellist, mis inimesi paneks peatuma ja tahtma sinna jääda.

3. Tsoonid kaks, kolm ja viis jäävad puutumata, sest ei soovi sinna meelitada rohkem inimesi.

4. Sissepääse on Toomemäele igast ilmakaarest, kuid kõik sissepääsud ei ole mugavad. Sissepääse on võimalik lahendada väga drastiliste muutustega, mida antud kujunduslahenduses ei tehta.

Joonis 9. Analüüside kokkuvõte (Aluskaart: Tartu Linnavalitsus, LPMKO)

3. KONTSEPTSIOON

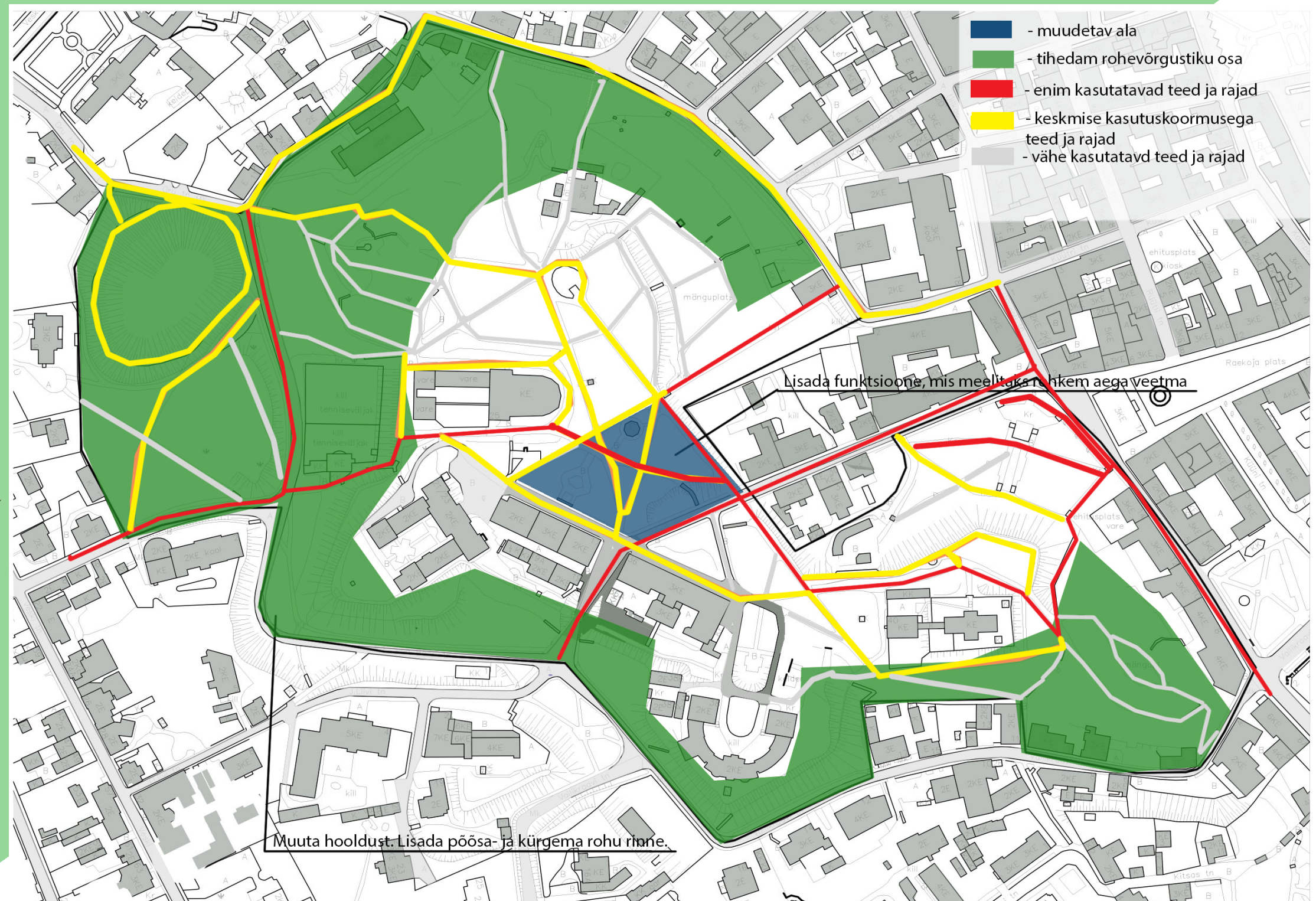
Kontseptsioon plaanil on näha:

- muudetav ala
- tihedam rohevõrgustiku osa
- enim kasutatavad teed ja rajad

Antud kontseptsioon joonisel on näidatud, milline on kujunduslahenduse koht. Siia lisatakse funktsioone, mis meelitaks parki läbivaid inimesi alal rohkem aega veetma.

Rohelise alana on tähistatud Toomemäe osa, kus eelistada tuleks linna rohevõrgustiku toimimist. Siin tuleks muuta hoolust, lisada põõsarinnet ja kõrgema rohurindega alasid.

Valget alat muuta ei soovi.

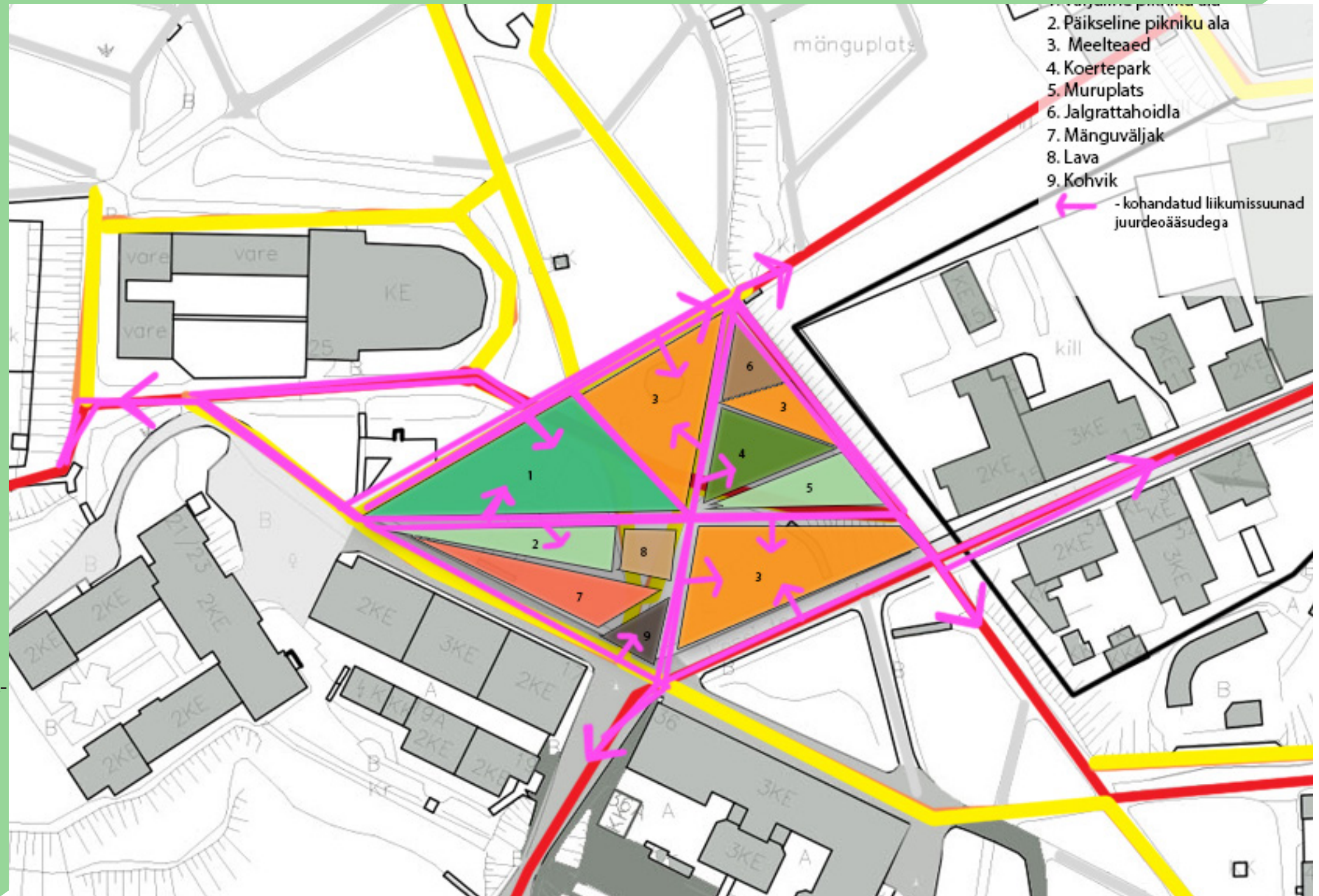
Joonis 10. Kontseptsioon 1 (Aluskaart: Tartu Linnavalitsus, LPMKO)

3. KONTSEPTSIOON

Lähtudes eesmärgist ning toetudes analüüsile, keskenduti kontseptsioonis sellele, et Toomemäele on vaja luua, midagi sellist, mis paneks inimesi peatuma. Kontseptsiooni põhimõte on luua Toomemäele oma keskpark, sest nagu igal linnal on oma park, võiks olla seal samamoodi see keskpark, mis tõmbaks inimesi seal aega veetma.

Ala asukoha valiti kasutuskoruse analüüsi põhjal, sest seal joonitus välja, milliseid teid kasutatakse kõige rohkem.

Kujundulahenduses luuakse palju erinevaid funktsioone alale, et seda saaks kasutada erinevad inimesed erinevatel eesmärkidel. Alale on plaanis luua meeltepeenrad, päikseline ja varjuline pikniku ala, koortepark, rattahoidla, esinemisla-va ning olemasolev kohvik tõsta ümber.

Joonis 11. Kontseptsioon 2 (Aluskaart: Tartu Linnavalitsus, LPMKO)

5. KUJUNDUSPLAAN 1:2000

5. KUJUNDUSPLAAN 1:500

Kujundusplaanil on näidatud keskpargi lahendus.

Esimese asjana muudeti kohvik Rotundi asukoht, seda just sellepärast, et seda kasutaksid suurem grupp inimesi, kuna seal on rohkem inimesi liikumas. Kuna taheti luua erinevate fukstioonidega parki, siis kohviku kõrvale tehti lastemänguväljak, mis on aiaga piiratud (turvalisuse pärast). Asukoht mänguväljakule just kohviku kõrval sellepärast, et kui vanemad istuvad kohviku terrassi peal, saavad nad ka jälgida oma lapsi. Samuti on vahetult kohviku läheduses esinemislava, erinevate ürituste läbiviimiseks ning samuti kui on toimumas üritus, saab sellest kasu ka kohvik.

Teine soov oli luua meelte ja emotsioonide aed. Lilled tekitavad alati inimeses positiivseid emotsioone, kas siis meeldiva lõhna või värvide pärast. Kõige suurem peenar on maitsetaimede ja lõhnapeenar, sealt leiab taimi mida võib reaalselt ka suhu panna. Teine suur peenar on nägemispeenar, kus on kasutatud palju ilusate värvidega ilupõõsaid. Kolmas peenar on lõhnapeenar, kus saab tunda imelisi lõhnu.

Alale luuakse varjuline ja päikseline pikniku-ala. Et inimestel oleks võimalus valida keskkond vastavalt ilmale. Näiteks, kui märstis on jahedam on võimalus minna päikese kätte ning juulis kui on palav on võimalus minna päikese eest varju. Varju hoiavad seal õunapuud. Samuti on mõeldud ka sellele, et inimesed ei peaks olema märja maapinna peal ning loon sinna nõlavatsid, mis on maapinnast 30 cm kõrgusel.

Kuna Tartu on jalgratta linn ning seda edentatakse, siis tuleb sinna ka jalgrattahoidla.

Soovin, et Toomemägi oleks loomadesõbralik koht, seepärast tuleb ka sinna koertepark, kus on võimalik oma koera treenida, õpetada või lihtsalt mängimas käia. Koerapark on piiratud aiaga (turvalisuse eesmärgil). Pargis hakkavad kehtima kindlad reeglid, et koeri ei tohi rihma otsast lahti teha.

maitsetaimede ja lõhna peenar

varjuline pikniku koht

jalgrattahoidla

lõhnapeenar

koertepark

muruplats

mänguväljak

päikseline pikniku koht

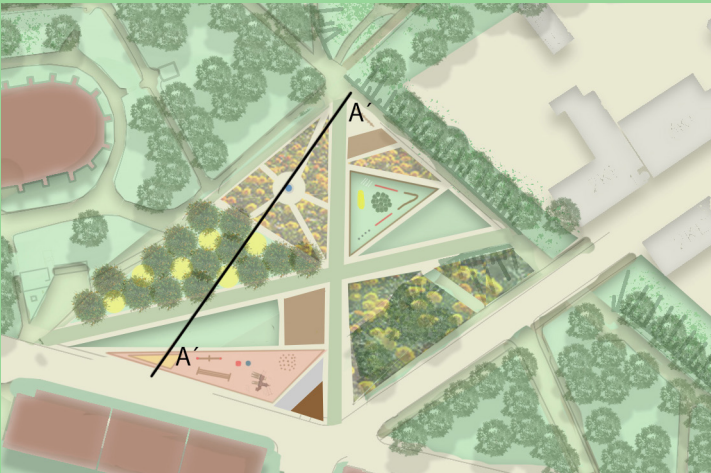
esinemiskoht

kohvik

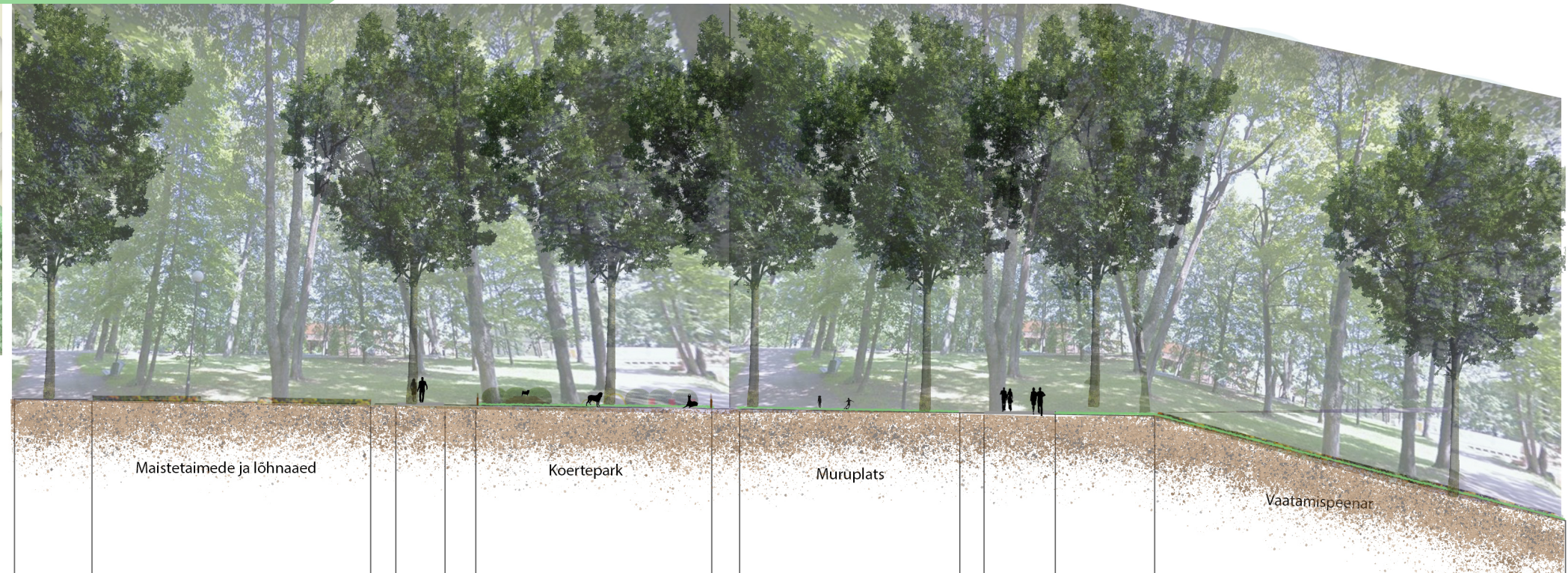
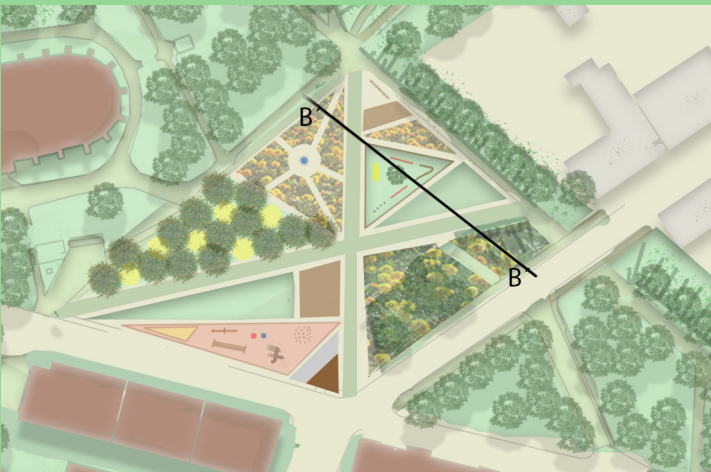
vaatamise peenar

6.LÕIKED

Joonis 14. Lõige A'-A'

Joonis 15. Lõige B'-B'

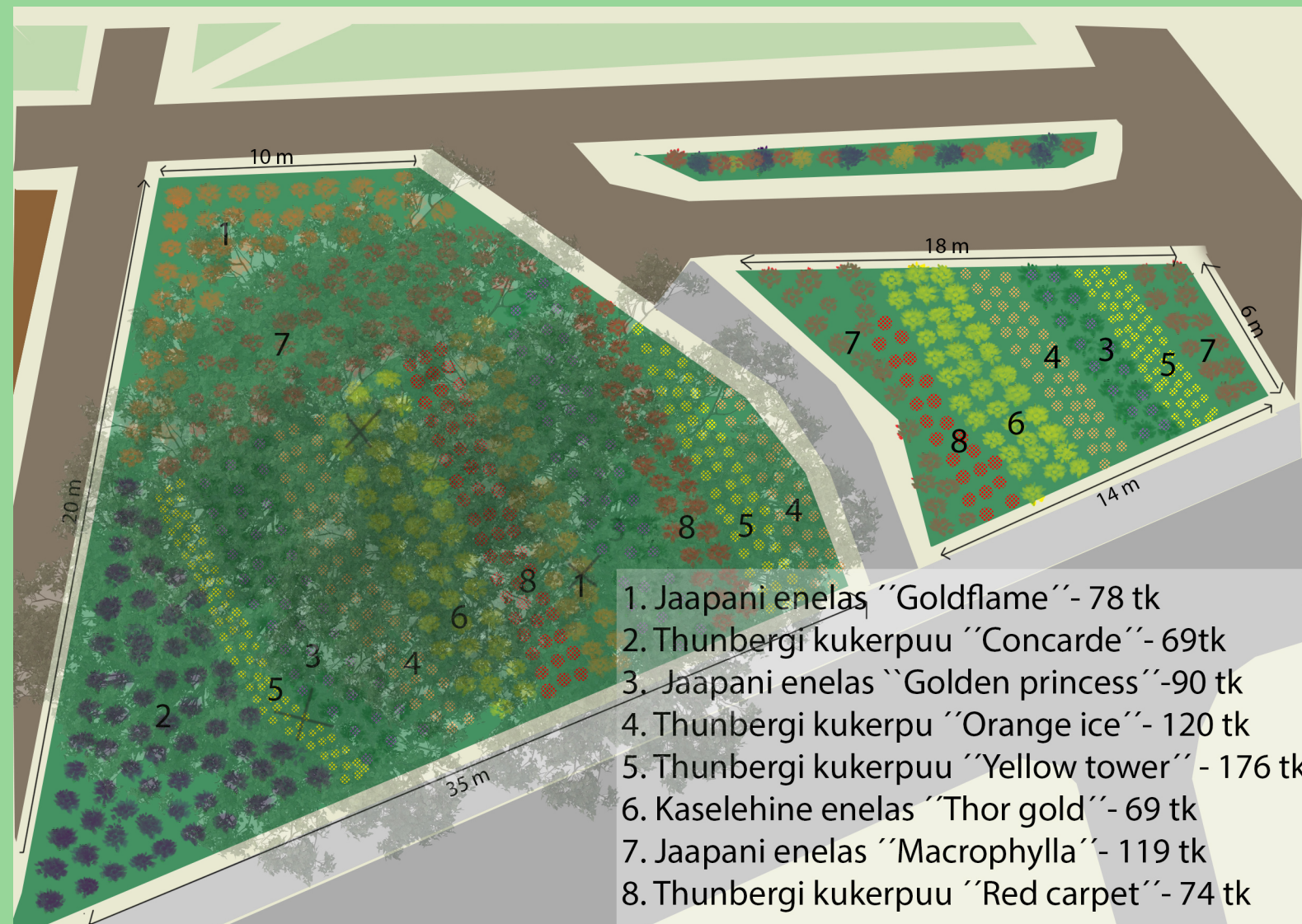
7. VAADE

Pilt 1. Vaade lavale ja pikniku aladele edelast
18

8. HALJASTUSPLAAN

8.2 Nägemiseaed

Joonis 17. Haljastusplaan: Nägemisaed

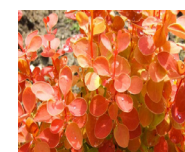
Spiraea japonica 'Goldflame'
Mullastiku suhtes vähenõudlik.
Eelistab päikeselist kasvukohta
(Juhani Puukool 2019)

Berberis thunbergii 'Concorde'
Mullastiku suhtes leplik.
(Juhani Puukool 2019)

Spiraea japonica 'Golden Princess'
Eelistab kuiva või parasniiske mullaga päikeselist kasvukohta.
(Juhani Puukool 2019)

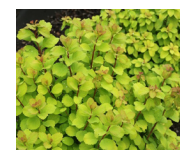
Berberis thunbergii 'Orange Ice'
Eelistab päikesepaistelist kasvu-kohta, ei talu liigniiskust. Mullas-
tiku suhtes vähenõudlik. (Juhani
Puukool 2019)

Spiraea japonica 'Macrophylla'
Kasvab kõigil aiamuldadel,
eelistab toitainete vaest mulda.
Päiksepaisteline kasvukoht
(Juhani Puukool 2019)

Berberis thunbergii 'Red Carpet'
Eelistab päikesepaistelist kasvu-
kohta, ei talu liigniiskust. Mullas-
tiku suhtes vähenõudlik. (Juhani
Puukool 2019)

Spiraea betulifolia 'Thor Gold'
Mullastikus suhtes leplik ning vähe nõudev. Sobib päike kui ka poolvari. (Juhani Puukool 2019)

Berberis thunbergii 'Yellow tower'
Mullastiku suhtes leplik. Kasvab nii päikeses kui poolvarjus. (Juhani Puukool 2019)

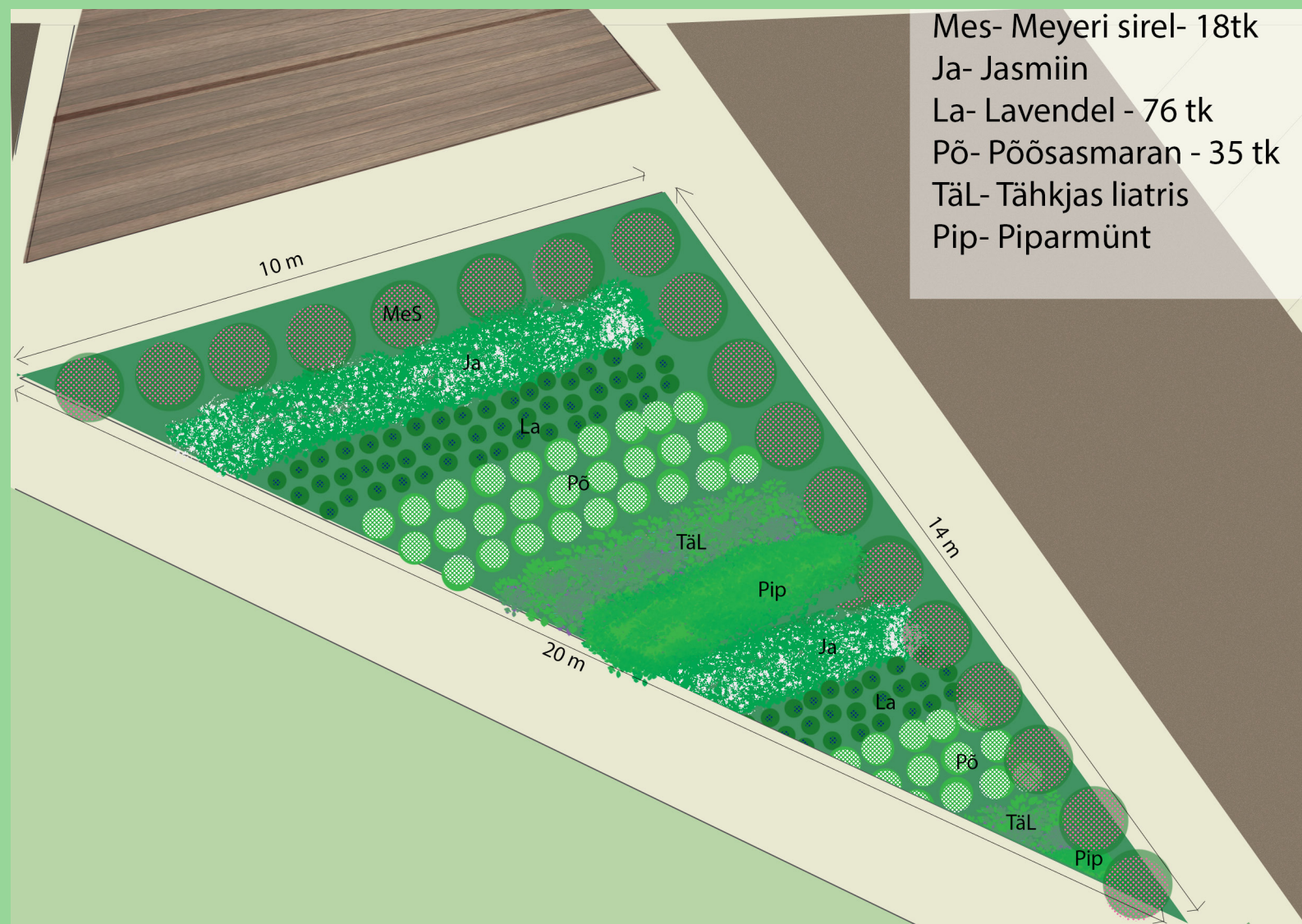
Peenarde paigutus ribadena, mis loob erilise efekti. Nähtav Lossi tänavalt, Ingli sillalt ning teerajalt. Geomeetriline muster.

Nägemine see on võime eristada valgust, värvust, esemete kuju, suurust ning liikumist.

Silma värvusaistingud nutraalsed alatoonid on mustad, valged ja hallid värvid. Monokromaatiliseid värvused on näiteks: punane, kollane, roheline ja sinine. Need toonid siiki erinevad värvustoonilt (oleneb valguslainete pikkusest), heleduselt (oleneb valguse energiast) ning küllastuselt (oleneb valguslainete puhtusest). Perifeersel nägemisel või väga nõrga valguse korral esinevad kõik värvid erisuguste heledusega hallidena. Nii osad inimesed kui ka loomad on värvuste suhtes vähetundlikult või ei erista neid üldse, see on värvipimedus. Silmal on võime kohaneda valguse tugeva muutumise korral, eristada esemete suurust ning kuju ka hämaras. Kuju tajumisel osalevad ka suurajukoore teised piirkonnad. (Toskaana aed, 2019)

8. HALJASTUSPLAAN

8.3 Lõhnaaed

Joonis 18. Haljastusplaan: Lõhnaaed

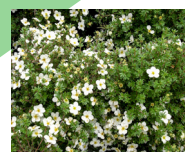
Syringa meyeri 'Palibin'
Mullastiku suhtes leplik. Päikseline kuni poolvarjuline kasvukoht. (Juhani Puukool 2019)

Philadelphus 'Manteau d'Hermine'
Kasvukoha suhtes pole eriti nõudlik. Sobivad normaalsed parasniisked aiamullad. (Juhani Puukool 2019)

Lavendula sp.
Päikesepaisteline avatud kasvukoht vett läbilaskva, neutraalse kuni aluselise kerge mullaga. Lubjalembene. (Aiamaailm 2019)

Potentilla fruticosa 'Abbotswood'
Mullastiku suhtes vähenõudlik. Eelistab päikest, kasvab ka poolvarjus. (Juhani Puukool 2019)

Liatris spicata
Liatris spicata Parasniisked neutraalsed, vett läbilaskvad mullad. Päikseline kasvukoht. (Juhani Puukool 2019)

Mentha x piperita
Istutatakse 30 cm vahedega. Piparmünt eelistab huumusrikast, parasniisket ja poolvarjulist kasvukohta. (Kekkilä Garden 2019)

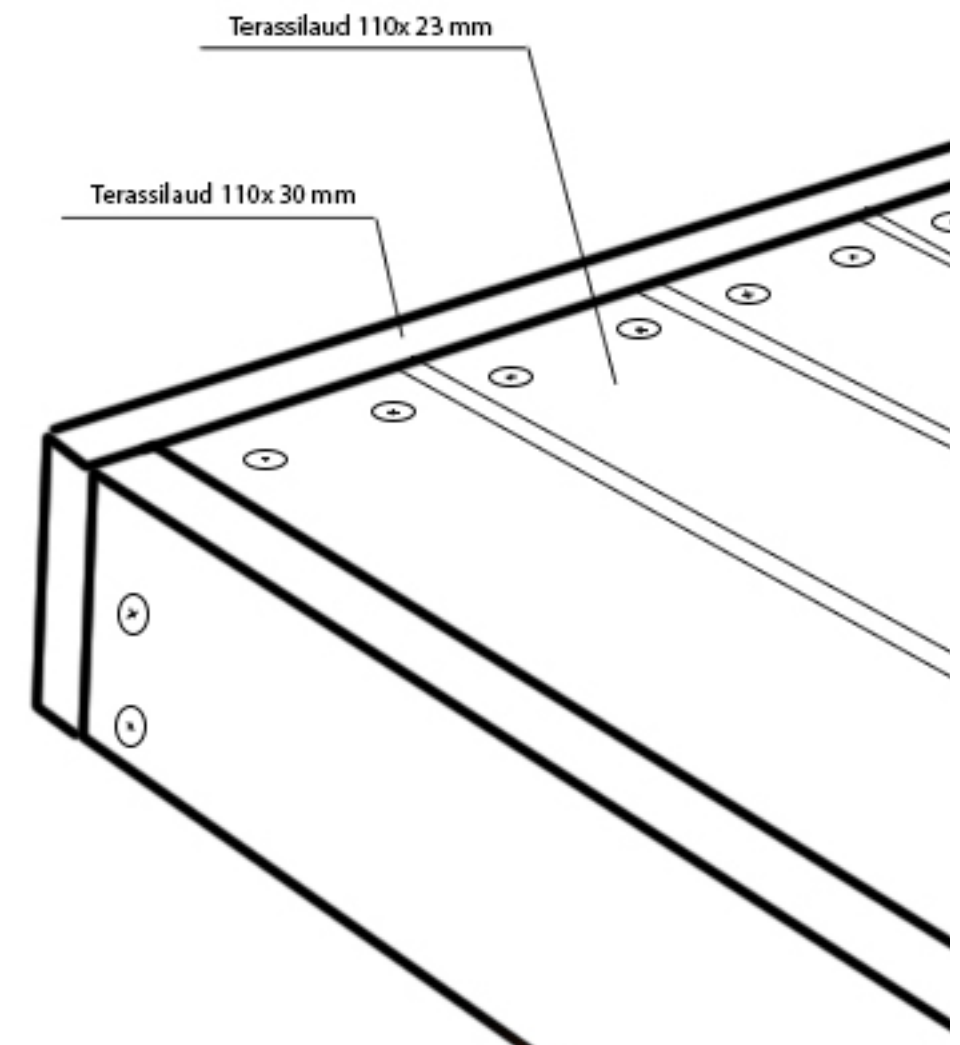
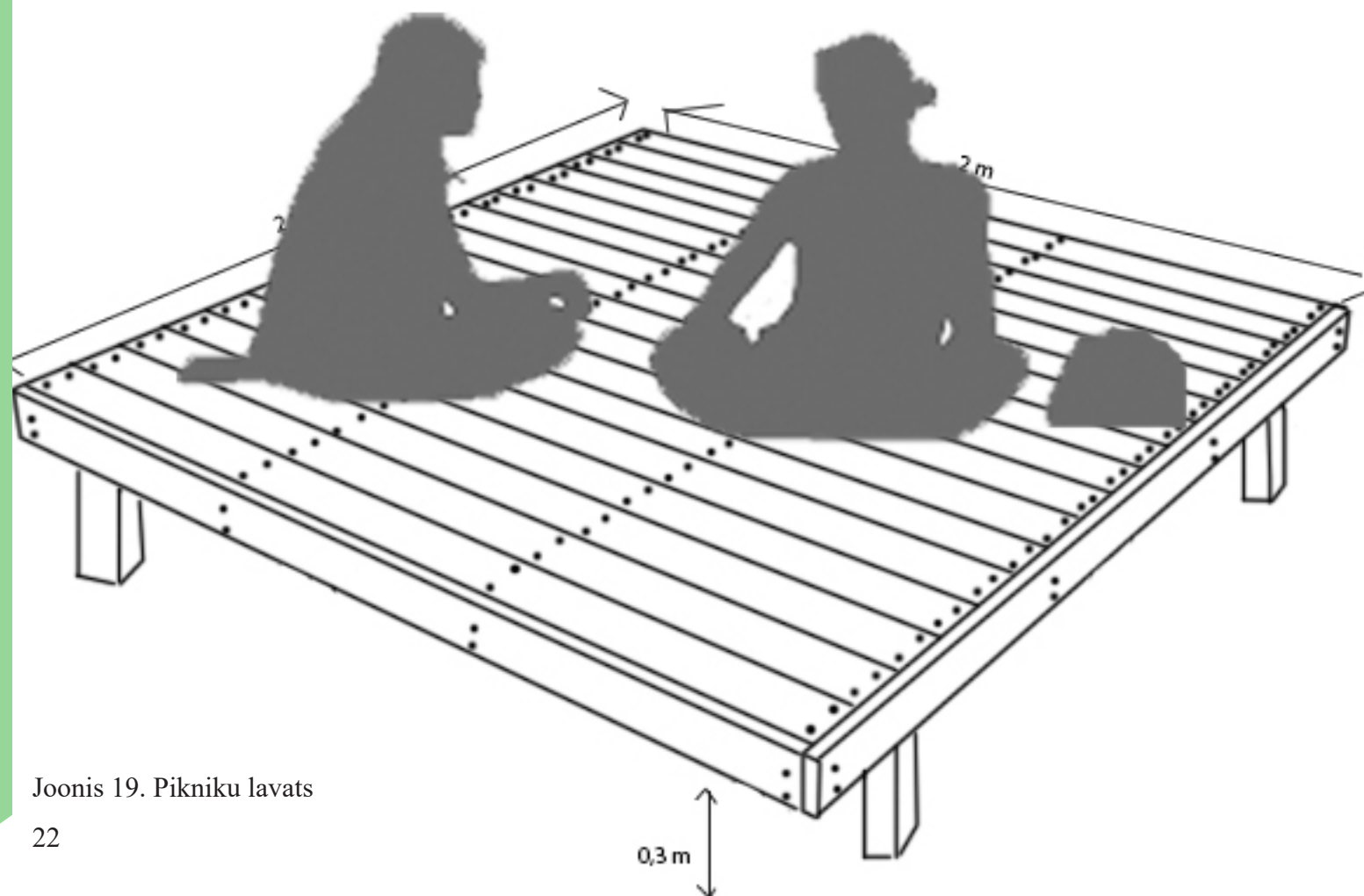
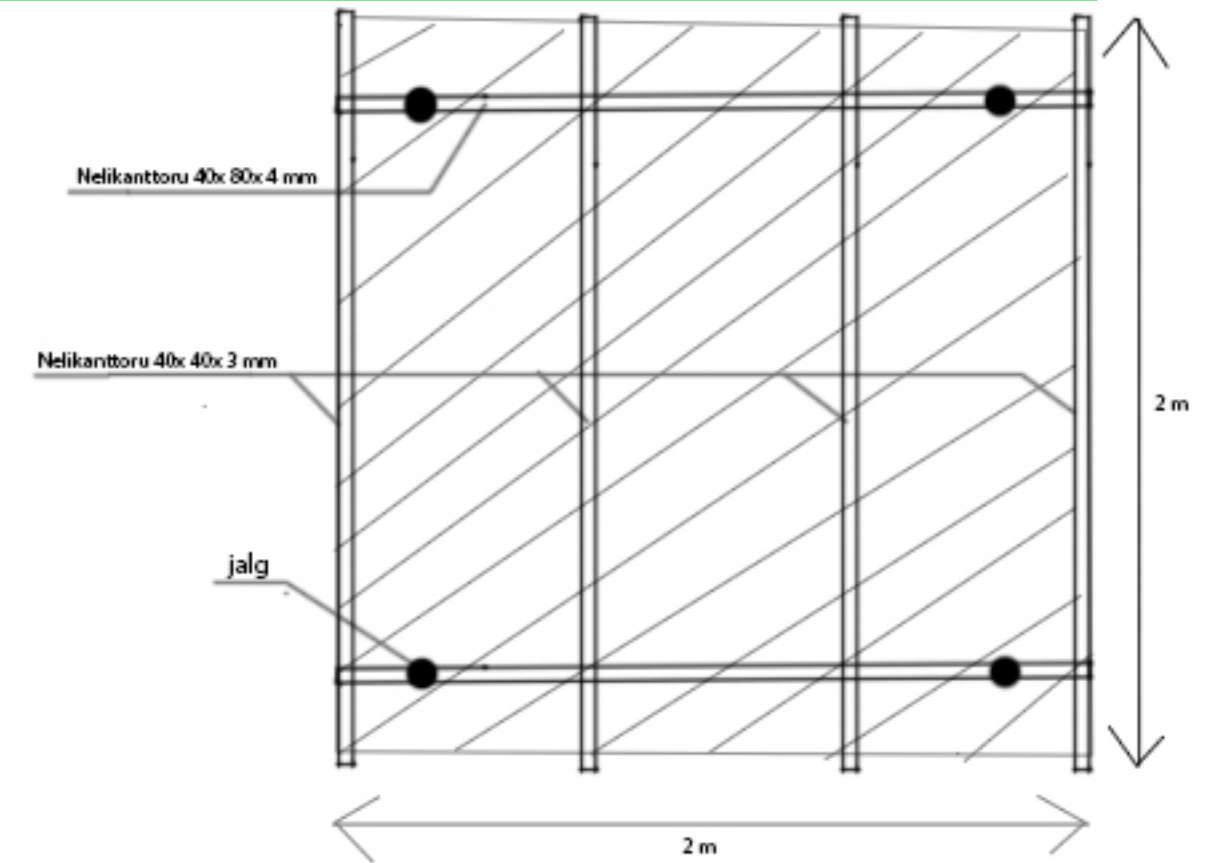
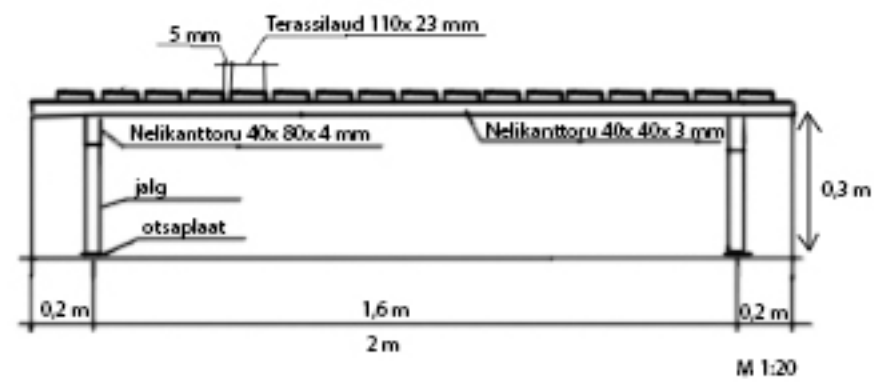
Taimede paigutus peenral on ribadena, Grupina müjub paremini, saab näha sama taimeliiki väga lähedalt üksikisendina ja kaugemalt suuremas masiivis.

Lõhna äratundmise võime põhineb erinevate ajuosade keerukal koostööl. Haistmismeel on üks vanimaid meeldi, kuid selle toimimismehhanism pole neuroteadlaste siiani päris selge. Lõhnu suudetakse ära tunda, sest erinevad ajupiirkonnad vahetavad vastastikku infot. Lõhnataju on 20 000 korda tugevam kui maitsmistaju. (Lõhnaaed 2019)

Mõjud inimesele Lõhnaaed (2019) järgi:

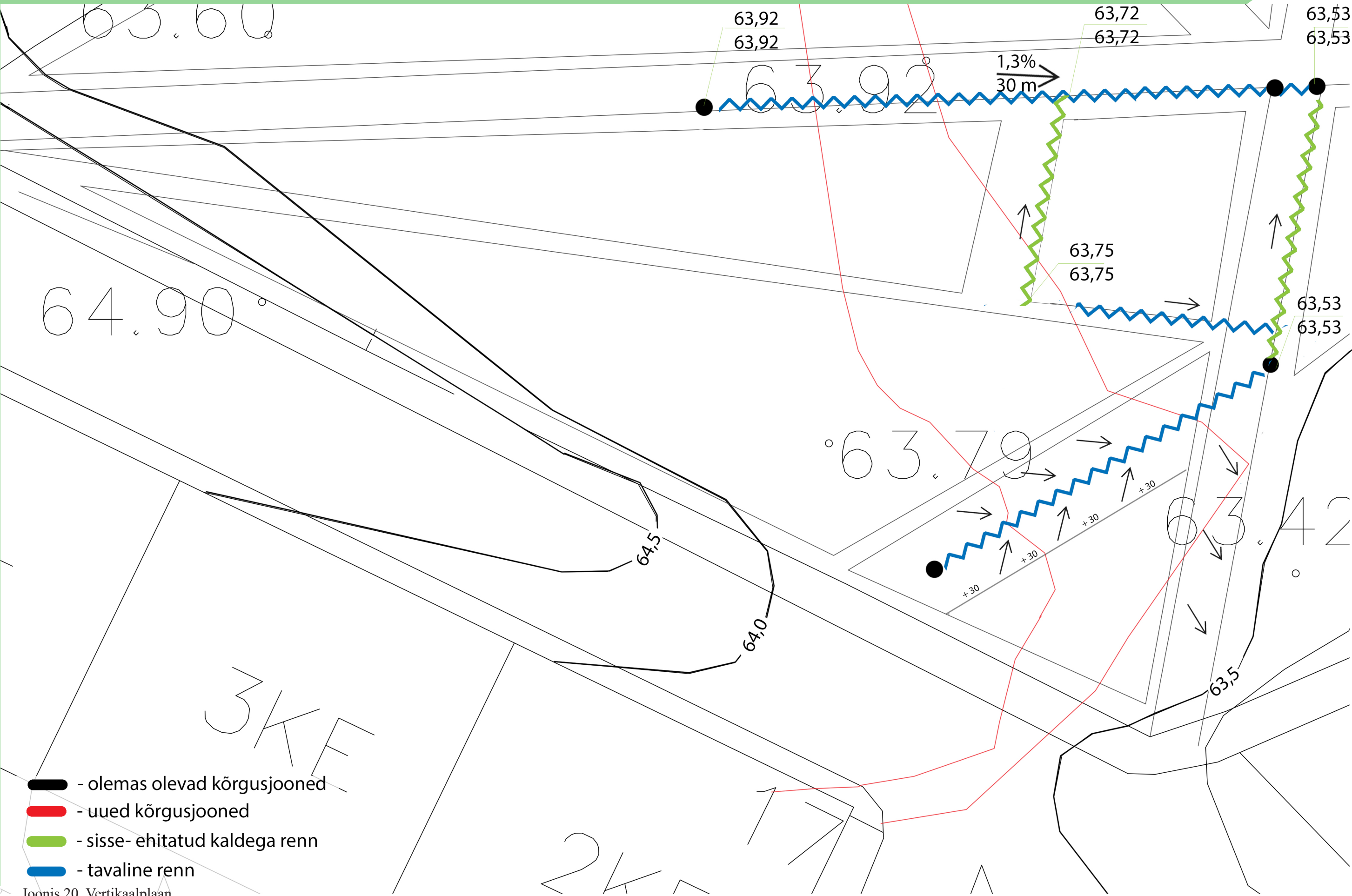
- Jasmiin parandab meelu ning suurendab enesekindluse tunnet, stimuleerib erootiliselt, aitab impotentsuse ja frigiiduses puhul.
- Piparmünt värskendab, aitab seedehäirete ja iivelduse puhul.
- Hommikul aitavad une silmast minema pühikda rosmariin, sidrun ja piparmünt. Samuti virgutavad ning leevendavad pealavalu.

9. DETAILID

Joonis 19. Pikniku lavats

9. VERTIKAALPLAAN

Joonis 20. Vertikaalplaani

KOKKUVÕTE

Käesolev töö on koostatud Eesti Maaülikooli 2019. aasta keskkonnaplaneerimine ja maastikukujunduse eriala bakalaureuse kraadi lõputöö. Töö ülesandeks on muuta Tartu kesklinnas asuvat Toomemäge. Bakalaureusetöö eesmärgiks on pakkuda mitmekesist väljavaadet Toomemäe keerukale ajaloole ja linnamaastikule. Linna keskparki on potentsiaali luua midagi tänapäevast, samas säilitades selle koha ajaloolisuse. Töö lahenduses on lähtutud Toomemäe olemusest ning loodud kohta iseloomustav lahendus.

Analüüsides tulid välja Toomemäe tugevad küljed ja nõrgad küljed, millega tuli arvestada kujunduslahendust tehes. Autor soovis kasutatada Toomemäe potentsiaali olla see tõmbekoht, kuhu minna oma vabaa ega veetma. Lahendusena loodi Toomemäele oma keskpark, kus on mitmeid erivaid fukstisoone erinevatele inimestele. Uus lahendus toob rohkem inimesi kasutama Toomemäge.

SUMMERY

This thesis is a compilation of the Bachelor's degree in Environmental Planning and Landscape Design at the Estonian University of Life Sciences in 2019. The task of the project is to transform Toome Hill in the center of Tartu. The aim of the Bachelor's thesis is to provide a diverse perspective on Toomemäe's complex history and urban landscape. City Central Park has the potential to create something while still preserving the historicity of the place. The solution of the work is based on the essence of Toome Hill and the site-specific solution.

The analysis highlighted Toomemäe's strengths and weaknesses, which had to be taken into account when designing the solution. The author wanted to use Toomemägi's potential to be the attraction where people want to go to spent their free time. As a solution there will be created Toome Hills own central park, which has several different fuchsia zones for different people. The park will be in the middle of Toome Hill. There will be picnic areas, a stage, a sense parks, a playground, a café, a playground and a bicycle storage. The new solution will bring more people to use Toome Hill.

KASUTATUD KIRJANDUS

- Nurme., Hansson, K. (2005) Muinaskaitse eritingimused Tartu Toomemäe heakorrastamise projekteerimiseks. https://www.muuseum.ut.ee/sites/ajaloomuuseum/files/pildid/Toomema-gi_muinsuskaitse%20eritingimused%20heakorrastuse%20planeerimiseks_2005.pdf. (31. 07. 2019).
- Juhani Puukool. (2019) KASELEHINE ENELAS 'THOR GOLD' *Spiraea betulifolia* 'Thor Gold'. <http://juhanipuukool.ee/et/product/kaselehine-enelas-thor-gold/>. (31. 07. 2019).
- Juhani Puukool. (2019) THUNBERGI KUKERPUU 'CONCORDE' *Berberis thunbergii* 'Concorde'. <http://juhanipuukool.ee/et/product/thunbergi-kukerpuu-concorde/>. (31. 07. 2019).
- Juhani Puukool. (2019) PÕÕSASMARAN 'ABBOTSWOOD' *Potentilla fruticosa* 'Abbotswood' <http://juhanipuukool.ee/et/product/poosasmaran-abbotswood/> (31. 07. 2019).
- Juhani Puukool. (2019) JAAPANI ENELAS 'GOLDFLAME' *Spiraea japonica* 'Goldflame' <http://juhanipuukool.ee/et/product/jaapani-enelas-goldflame/> (31. 07. 2019).
- Juhani Puukool. (2019) JAAPANI ENELAS 'GOLDEN PRINCESS' *Spiraea japonica* 'Golden Princess' <http://juhanipuukool.ee/et/product/jaapani-enelas-golden-princess/> (31. 07. 2019).
- Juhani Puukool. (2019) JAAPANI ENELAS 'MACROPHYLLA' *Spiraea japonica* 'Macrophylla' <http://juhanipuukool.ee/et/product/jaapani-enelas-macrophylla/> (31. 07. 2019).
- Juhani Puukool. (2019) THUNBERGI KUKERPUU 'ORANGE ICE' *Berberis thunbergii* 'Orange Ice' <http://juhanipuukool.ee/et/product/thunbergi-kukerpuu-orange-ice/> (31. 07. 2019).
- Juhani Puukool. (2019) THUNBERGI KUKERPUU 'YELLOW TOWER' *Berberis thunbergii* 'Yellow Tower' <http://juhanipuukool.ee/et/product/berberis-thunbergii-yellow-tower/> (31. 07. 2019).
- Juhani Puukool. (2019) THUNBERGI KUKERPUU 'RED CARPET' *Berberis thunbergii* 'Red Carpet' <http://juhanipuukool.ee/et/product/thunbergi-kukerpuu-red-carpet/> (31. 07. 2019).
- Juhani Puukool. (2019) MEYERI SIREL *Syringa meyeri* 'Palibin' <http://juhanipuukool.ee/et/product/meyeri-sirel-palibin/> (31. 07. 2019).
- Juhani Puukool. (2019) TÄHKJAS LIATRIS *Liatris spicata* <http://www.juhanipuukool.ee/et/product/liatris-spicata/> (31. 07. 2019).
- Juhani Puukool. (2019) EBAJASMIIN *Philadelphus* 'Silberregen' <http://www.juhanipuukool.ee/et/product/ebajasmiin-silberregen/> (31. 07. 2019).
- Juhani Puukool. (2019) SALVEI *Salvia nemorosa* 'Blue Bouquette' <http://juhanipuukool.ee/et/product/salvia-nemorosa-blue-bouquette/> (31. 07. 2019).
- Kekkilä Garden. (2019). HARILIK IISOP '*Hyssopus officinalis*' <https://www.kekkila.ee/kekkila-taimeraamat/harilik-iisop/> (31. 07. 2019).
- Kekkilä Garden. (2019). PIPARMÜNT '*Mentha x piperita*' <https://www.kekkila.ee/kekkila-taimeraamat/piparmunt/> (31. 07. 2019).
- Kekkilä Garden. (2019) TILL '*Anethum graveolens*' <https://www.kekkila.ee/kekkila-taimeraamat/till/> (31. 07. 2019).
- Kekkilä Garden. (2019) AEDMAJORAAN '*Origanum majorana*' <https://www.kekkila.ee/kekkila-taimeraamat/aedmajoraan/> (31. 07. 2019).
- Maheseemned (2019). MELISS '*Melissa Officinalis*' <https://www.maheseemned.ee/et/mahe-orgaanilised-maitsetaimede-seemned/300-meliss--sidrunmeliss/> (31. 07. 2019).
- Wikeedia. (2019) Aedkoriander '*Coriandrum sativum*' <https://et.wikipedia.org/wiki/Aedkoriander> (31. 07. 2019).
- Wikeedia. (2015) Kõõmen '*Carum*' <https://et.wikipedia.org/wiki/K%C3%B6%C3%B6men> (31. 07. 2019).
- Aiaaailm. (2017) TÄHKLAVENDEL '*Vera*' '*Lavandula angustifolia*' <http://www.aiaaailm.ee/teised-toredad-urdid/436-tahklavendel.html> (31. 07. 2019).
- SA Järvelja. (2019). MÄGI-PIPARROHI '*Satureja montana*' <https://jarvelja.ee/pood/koogivilja-ja-maitsetaimed/satureja-montana-magi-piparrohi/> (31. 07. 2019).
- LIIGIKIRJELDUS. Pune '*Origanum vulgare*' <http://bio.edu.ee/taimed/oistaim/pune.htm> (31. 07. 2019).
- MAA- AMET GEOPORTAAL. (2017) Ajaloolised kaardid. <https://xgis.maaamet.ee/xGIS/XGis> (22.07.2019)

**Lihtlitsents lõputöö salvestamiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks
ning juhendaja(te) kinnitus lõputöö kaitsmisele lubamise kohta**

Mina, Krista Vähi,
(27. 10. 1997)

1. annan Eesti Maaülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud lõputöö
Keskparki oma keskparki,
mille juhendaja on Peeter Vassiljev,

- 1.1. salvestamiseks säilitamise eesmärgil,
- 1.2. digiarhiivi DSpace lisamiseks ja
- 1.3. veebikeskkonnas üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega
isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Lõputöö autor _____
allkiri

Tartu,

Juhendaja(te) kinnitus lõputöö kaitsmisele lubamise kohta

Luban lõputöö kaitsmisele.

(juhendaja nimi ja allkiri)

(kuupäev)

(juhendaja nimi ja allkiri)

(kuupäev)